

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

česká asociace **streetwork.cz**

Spolupráce nízkoprahových zařízení pro děti a mládež s orgány sociálně-právní ochrany dětí

Tento doporučený postup vznikl v rámci projektu Společně a odborně v Praze, reg. č. CZ.03. 2. 63/0.0/0.0/19_099/0015187,
který je spolufinancován Evropskou unií

Obsah

Úvod	4
Legislativní východiska	4
Odkazy na Úmluvu o právech dítěte	4
Zákon o sociálně-právní ochraně dětí	5
Zákon o sociálních službách	7
Postupy pro spolupráci NZDM a OSPOD	8
První linie postupů – vyjasňování kompetencí a možností	8
Druhá linie postupů – spolupráce na konkrétních případech klientů	11
Příloha: Vzor Troj(více)stranné dohody o spolupráci	14
Vzor příkladu dobré praxe	17
Konkrétní příklad DP	18
Narativní styl	18
Strukturovaný příklad DP	19

Tento materiál doporučuje aktivity, které podporují navázání spolupráce mezi nízkoprahovým zařízením pro děti a mládež a orgány sociálně právní ochrany. Jsme si vědomi, že spolupráce těchto dvou částí systému je v mnohých regionech funkční, dobře nastavená, partnerská, profesionální, a pracuje ve prospěch klientů a klientek. Stále se však setkáváme s případy, kdy NZDM a OSPOD nijak nespolupracují, případně je spolupráce velmi formální a existuje ve formě „víme o sobě“. Tuto formální spolupráci považujeme za hrubě nedostatečnou. Z povahy cílů práce a cílové skupiny nízkoprahových zařízení pro děti a mládež je zřejmé, že průnik cílových skupin NZDM a OSPOD musí existovat.

Považujeme za základní standard, že pracovníci a pracovnice NZDM jsou součástí případových konferencí a individuálních plánů OSPOD svých klientů a klientek. Považujeme za standard, že obě části systému respektují odbornost svou i druhého. Zkušenosti, jak spolupráci začínali i jak ji prohlubují přinášejí členská zařízení ČAS v tomto materiálu.

Úvod

V oboru nízkoprahových sociálních služeb bývá téma spolupráce se státní správou často diskutované. Vhodné nastavení spolupráce mezi jednotlivými aktéry v řešení a prevenci nepříznivých sociálních situací klientů a klientek, vede k optimalizaci péče. A to nejen z hlediska kvality a komplexnosti poskytovaných služeb, ale také z hlediska ekonomického. Dobře koordinovaná síť poskytovaných služeb je předpokladem pro efektivní a hospodárné využití veřejných zdrojů a pro účinnou, komplexní a smysluplnou pomoc těm, kteří se jsou nepříznivou sociální situací ohroženi nebo se v ní přímo ocitli. Tento doporučený postup se zaměřuje na spolupráci v případě cílové skupiny dětí, dospívajících a mladých dospělých ve věku 6 – 26 let, kde jsou při řešení a prevenci nepříznivé sociální situace (NSS) důležitými aktéry nízkoprahová zařízení pro děti a mládež jako sociální služby poskytované dle Zákona o sociálních službách a dále orgány sociálně-právní ochrany dětí zřizované místními samosprávami. Může však sloužit i pro ostatní druhy služeb, které se s touto cílovou skupinou ve své praxi setkávají. Kromě této institucionální roviny spolupráce neopomíjíme ani význam přirozeného sociálního prostředí (rodiny, vrstevníků apod.) a jeho neodmyslitelnou roli při plánování spolupráce.

Doporučený postup tedy shrnuje právní a legislativní východiska pro spolupráci a nabízí inspiraci na základě příkladů dobré praxe, které v konkrétních případech vedly k rozvoji spolupráce mezi NZDM a OSPOD a případně dalšími aktéry v okolí klienta či klientky.

Legislativní východiska

Odkazy na Úmluvu o právech dítěte

Za nejobecnější právní východisko tohoto doporučeného postupu lze označit Úmluvu o právech dítěte. Vycházíme z předpokladu, že současné pojetí Úmluvy je založeno na odklonu od paradigmatu ochrany dítěte jako objektu péče. Dítě je vnímáno jako držitel práv

nadaných na ochranu. Těžištěm tohoto přístupu je pak podpora silných stránek a zdrojů samotného dítěte a všech sociálních systémů, kterých je dítě součástí: rodiny, školy, komunity, institucí, náboženských a kulturních systémů.

Dále je nutné zmínit pro tento doporučený postup podstatná východiska konceptu tzv. “nejlepšího zájmu dítěte”. Článek 3 odstavec 1 Úmluvy o právech dítěte zakotvuje právo dítěte na to, aby při všech činnostech nebo rozhodnutích, které se ho týkají, ať už se uskutečňují ve veřejné nebo soukromé sféře, byl posouzen a jako přední hledisko uplatněn jeho nejlepší zájem. Dle komentáře k Úmluvě „úsudek dospělé osoby ohledně nejlepšího zájmu dítěte nesmí převážet nad povinností respektovat všechna práva dítěte vyplývající z Úmluvy.“ Zároveň jasně uvádí, že není stanovena hierarchie práv zakotvených v Úmluvě, všechna práva obsažená v Úmluvě jsou v „nejlepším zájmu dítěte“ a žádné právo nelze dítěti odepřít na základě negativního výkladu nejlepšího zájmu dítěte.

Všechny postupy a opatření předkládané tímto doporučeným postupem je tedy nutné vnímat v souladu s výše zmíněnými paradigmaty. Klást si otázku, zda je dítě v daném procesu, postupu vnímáno jako “objekt” ochrany práv a péče nebo zda je na něj nahlíženo jako na plnohodnotného aktéra procesu, který je nositelem práv. Tato paradigmata jsou zakotvena také v zákoně č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí.

5

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí je právní normou, která konkrétněji upravuje podmínky pro uplatňování práv dětí v České republice. Právě tento zákon je východiskem pro činnost orgánů SPOD. V kontextu tohoto doporučeného postupu zmiňme nejdůležitější východiska pro možnosti spolupráce, která jsou zde zakotvena.

Především se jedná o vymezení těch dětí, na které je sociálně právní ochrana zaměřena. § 6 Zákona o SPOD uvádí, že “Sociálně-právní ochrana se zaměřuje zejména na děti,

a. jejichž rodiče

1. zemřeli,
2. neplní povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti, nebo
3. nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské odpovědnosti;

- 6
- b. které byly svěřeny do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy;
 - c. které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, jsou ohroženy závislostí, žijí se prostitutí, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem,⁴⁾ opakovaně nebo soustavně páchají přestupky podle zákona upravujícího přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití;
 - d. které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte;
 - e. na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu;
 - f. které jsou na základě žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umísťovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců;
 - g. které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;
 - h. které jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylanty nebo osobami požívajícími doplňkové ochrany, a které se na území České republiky nacházejí bez doprovodu rodičů nebo jiných osob odpovědných za jejich výchovu; pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.”

Dále jsou pak orgány SPOD dle Zákona o SPOD povinny sestavovat individuální plán ochrany dítěte a pořádat případové konference pro řešení situací klientů a klientek orgánů SPOD. V obou těchto nástrojích mohou služby NZDM figurovat jako partner, aktér v řešení nepříznivé sociální situace dítěte. Je také zřejmé, že cílová skupina služeb NZDM, resp. pojetí nepříznivé sociální situace z hlediska Zákona o sociálních službách se mohou s vymezením dětí, na které je sociálně právní ochrana zaměřena, překrývat.

Zákon o sociálních službách

Znovu zmíníme jen základní východiska s doporučením nastudovat relevantní části uvedené právní normy v jejich plném znění.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež jsou v Zákoně o sociálních službách vymezena v § 62: “Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Služba může být poskytována osobám anonymně.”

Pro spolupráci s orgány SPOD může být relevantní pojetí anonymity. Resp. možnost poskytovat službu anonymně, který bývá často zaměňována s mlčenlivostí pracovníka, kterou vymezuje Zákon o sociálních službách na jiném místě. Mlčenlivost je **povinnost pracovníků služby** nesdělovat informace o osobách, kterým poskytují sociální služby. Této mlčenlivosti je může zbavit sám klient (resp. osoba, které jsou poskytovány sociální služby). Dále může pracovníka mlčenlivosti zbavit soud a v některých případech také, pokud by informace od klienta naplňuje skutkovou podstatu trestného činu nepřekažení nebo neoznámení trestného činu.

Anonymita je naproti tomu **možnost klienta** zůstat v anonymitě, tedy nesdělovat pracovníkům služby údaje, které by jej mohli identifikovat. Tedy ani v případě, že by službu kontaktovali jiné instituce (Policie ČR, orgán SPOD) nemůže služba poskytnout údaje, neboť klienta nemůže jednoznačně identifikovat.

V praxi se však setkáváme s případy, kdy anonymita prospěje především v prvních fázích kontaktu s klientem, kdy klient službu, pracovníky a prostor testuje. Ve chvíli, kdy klient získá ke službě a jejím pracovníkům důvěru, často pak ani možnost zůstat v anonymitě nevyužívá. Klient má mít možnost zůstat v anonymitě po celou dobu využívání služeb. Pokud dává souhlas s prolomením mlčenlivost a sdílením informací s třetí stranou, pak z anonymního režimu čerpání služby vystupuje.

Dále je potřeba stručně zmínit vymezení nepříznivé sociální situace. Tou je dle Zákona o sociálních službách “*oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit*”

vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením” NZDM tedy poskytují služby osobám v nepříznivé sociální situaci nebo těm, kteří jsou touto nepříznivou sociální situací ohroženi.

Pro úplnost dodejme, že i v Zákoně o sociálních službách je zakotven požadavek na poskytování služeb v souladu s dodržováním základních lidských práv a svobod.

Postupy pro spolupráci NZDM a OSPOD

V současných trendech, které vycházejí z praxe ČAS a jejích členských zařízení, lze vyzorovat dvě základní linie postupů. První linií jsou postupy, které vedou k vzájemnému profesnímu vyjasňování kompetencí a možností mezi pracovníky z oblasti sociálních služeb a úředníky (též často sociálními pracovníky) pracujícími pro orgány SPOD. Druhou linií jsou postupy, které přímo ovlivňují a pracují s kauzami klientů, kteří jsou v péči orgánů SPOD a sociálních služeb. Je velmi vhodné, aby se obě tyto linie doplňovaly. Bez vzájemné profesní znalosti lze jen velmi těžko spolupracovat na konkrétních kauzách klientů. Zároveň první kroky k systematictější spolupráci mohou vést právě přes řešení konkrétní kauzy klienta, na které NZDM a OSPOD společně s klientem pracují.

8

První linie postupů – vyjasňování kompetencí a možností

V praxi lze označit za funkční dva hlavní nástroje vyjasňování. Prvním z nich jsou osobní návštěvy konkrétních pracovníků SPOD v dané lokalitě, dalším pak uspořádání kulatých stolů. Tato linie postupů má funkci především přípravnou. Jejimi cíli jsou především:

- obecné seznámení s místním NZDM a jeho činností (více viz níže)
- vzájemné nastavení postupů mezi OSPOD a poskytovatelem sociální služby v případě, že budou společně intervenovat

Osobní návštěvy

Praktická doporučení pro osobní návštěvu:

- pozvat pracovníky OSPOD do prostor NZDM a s tímto prostorem je seznámit

- mohou si práci v NZDM lépe představit, poznají prostředí
 - pozvat jak pracovníky OSPOD, tak vedoucího sociálního odboru (nadřízeného)
 - připravit 2-3 příklady dobré praxe práce s klientem dle Vzorů příkladů dobré praxe. Jednu, kterou zařízení považuje za úspěšnou. Další, ve které jsou intervence komplikované, a nedaří se naplňovat klientovy osobní cíle.
- domluvit setkání v pravidelných intervalech (cca jednou za 3 měsíce), na kterých lze aktualizovat informace a nastavovat postupy

Kulaté stoly

Kulatý stůl je facilitovaný (facilitátorem vedený) prostor, ve kterém jsou v případě tohoto doporučeného postupu komunikovány kompetence a možnosti NZDM a OSPOD při vzájemné spolupráci.

Přípravě kulatého stolu je nutné věnovat dostatečnou pozornost a plánovat jej s dostatečným časovým předstihem tak, aby měli pozvaní účastníci možnost vytvořit si časový prostor. Jako optimální se jeví zaslání pozvánky s programem a informacemi s předstihem 6-12 týdnů.

Při plánování kulatého stolu je nutné vyjasnit a připravit především:

- kdo bude pozván
- obsah
- příprava a rozeslání pozvánky s programem a informacemi o místě a čase setkání.
- kdo bude facilitátorem (někdo z účastníků nebo externista)
- kdo bude organizátorem (na koho se mohou účastníci obracet s organizačními záležitostmi)
- kdo vytvoří zápis a rozešle jej účastníkům

Okruh pozvaných účastníků

Optimální počet účastníků je 8-12 osob, aby měl každý dostatek prostoru se vyjádřit. V našem případě by měli být pozváni zástupci OSPOD místně příslušné ORP včetně vedoucího pracovníka, pracovnice. Z NDZM by měli být přítomni pracovníci a pracovnice v přímé práci s klienty, vedoucí/koordinátor služby, příp. ředitel organizace. Lze pozvat i hosta, který může představit např. již fungující model spolupráce mezi OSPOD a NZDM z jiné lokality.

Obsah a program setkání

Obsah setkání je nutné důkladně připravit a individualizovat. Zde nabízíme rámcový program kulatého stolu (neuvádíme přestávky – ty je nutné taktéž individualizovat):

Časový rozsah:	Obsah:	Praktické poznámky:
15–30 minut	prezence	u prezence účastníky aktivně uvítat
10–15 minut	úvod – cíl a důvod setkání	může provést facilitátor nebo svolavatel kulatého stolu
30–45 minut	představení místního/místních NZDM	pokud je v lokalitě více služeb NZDM, dát prostor na stručné představení každému z nich. Obecně k NZDM by měl hovořit pověřený zástupce za všechna zařízení.
2×15 minut	představení 2 anonymizovaných příkladů dobré praxe (dle Přílohy č. 2)	jednu, kterou zařízení považuje za úspěšnou, další, ve které jsou intervence komplikované, a nedaří se naplňovat klientovy osobní cíle.
30–45 minut	diskuze o možných společných intervencích na základě kazuistik	
15–20 minut	závěrečné kolečko, zpětná vazba účastníků na setkání, případně domluva dalšího setkání, informace o rozeslání zápisu účastníkům	

Celkem: 100
-185 minut bez
přestávek.

Odpovědnost za facilitaci kulatého stolu

Facilitátor nese odpovědnost za proces – motivuje a oslovuje (např. dobře položenými otázkami) účastníky k aktivnímu vystoupení, vhodně parafrázuje, hlídá dodržování časů a shrnuje dohodnuté výstupy.

Pro facilitaci kulatého stolu doporučujeme oslovit externího facilitátora, který nestranně provede účastníky celým kulatým stolem.

Více k facilitaci lze najít v literatuře.

Druhá linie postupů – spolupráce na konkrétních případech klientů

K řešení konkrétních případů klientů se uplatňují především tyto nástroje a přístupy:

- případové konference
- case management
- trojstranné nebo vícestranné dohody

Cílem této podkapitoly není poskytnout komplexní návod na využití výše uvedených nástrojů a přístupů, ale nabídnout základní přehled, jejich stručný a poskytnout vzory dokumentů pro jejich využití. Existuje literatura, která tyto přístupy a nástroje popisuje komplexně (odkazy uvedeny u jednotlivých podkapitol).

Případové konference

Dle MPSV je případová konference “plánované a koordinované společné setkání klienta, jeho rodiny a všech, kteří pro ně představují, nebo mohou představovat, podpůrnou síť. Cílem setkání je výměna informací, zhodnocení situace dítěte a jeho rodiny, hledání optimálního řešení a plánování společného postupu, který povede k naplňování potřeb dítěte. Výstupem je individuální plán péče.”

V kontextu tohoto doporučeného postupu se pracovník NZDM může stát jedním z aktérů případové konference a v individuálním plánu péče může být NZDM jednou z institucí, se kterou klient spolupracuje na řešení své situace.

Pracovník NZDM se může stát také case managerem. Tím, kdo koordinuje a provází uživatele péčí (více viz kapitola case management). V individuálním plánu péče by měla být tato role, resp. skutečnost kdo bude touto rolí pověřen, jasně deklarována.

NZDM může také dát podnět místnímu OSPOD ke svolání případové konference.

Co se týče vedení případové konference, je na místě znovu odkázat na principy facilitace zmíněné dříve. I zde má mít každý včetně klienta dostatek bezpečného prostoru pro vyjádření.

Je také nutné zmínit, že v praxi se často setkáváme se situací, kdy OSPOD i v jasných případech nekoná (tedy kdy jednoznačně dochází ke skutečnostem uvedeným v § 6 Zákona o SPOD). V tomto případě je vhodné kontaktovat vedoucího místně příslušného OSPOD, případně příslušný orgán místního krajského úřadu s cílem vyjasnit situaci. Důvodem nekonání je často pracovní vytíženost zaměstnanců místních OSPOD. Nicméně to není důvodem k nekonání dle Zákona o SPOD. Doporučuje korespondenci s OSPOD vést datovou schránkou. Mezi členy ČAS se setkáváme s praxí, že pracovnice a pracovníci OSPOD na e-mailové zprávy nereagují.

Pro úplnost ještě uvedeme možné fáze případové konference:

- cíl konference, čas,
- představení, role jednotlivých aktérů,
- mapování aktuálních potřeb klienta,
- mapování aktuálního stavu z pohledu jednotlivých zainteresovaných stran včetně klienta,

- návrhy řešení a konkrétních kroků,
- diskuse, hledání konsensu,
- výstup – individuální plán péče

Z každé případové konference je povinnost udělat zápis, všechny zúčastněné strany jej připomínkují a schválí. Další činnost a postup se odehrává dle zápisu.

K případovým konferencím lze doporučit literaturu:

- Ministerstvo práce a sociálních věcí (2011). *Manuál k případovým konferencím*. Dostupné z:
<https://www.mpsv.cz/documents/20142/954480/manual.pdf/acf5d4a4-2427-aff8-c229-e2a2ce81f5db>
- Občanské sdružení Rozum a Cit (2010): *Na jedné lodi aneb jak uspořádat případovou konferenci v oblasti péče o ohrožené děti*
- případně literaturu z oblasti facilitace a facilitačních dovedností.

Case management

Case management vnímáme v kontextu tohoto doporučeného postupu jako “koordinovanou činnost směřující k podpoře klienta, a to za účasti všech dostupných zdrojů (rodina, odborníci, sociální a zdravotní služby apod.) Za realizaci case managementu je odpovědný odborný pracovník (většinou sociální pracovník), který zodpovídá za vyhodnocení potřeb klienta a spolu s klientem a dalšími zainteresovanými osobami vytváří individuální plán.”

NZDM, resp. jeho pracovník může mít v case managementu roli jedné ze zainteresovaných osob nebo může být přímo case managerem.

Case manager je odpovědný za koordinaci péče. S klientem vyhodnocuje plnění plánu podpory.

Trojstranné a vícestranné dohody

Obecně mají tyto dohody za cíl vyjasnit a deklarovat očekávání jednotlivých subjektů zapojených v řešení případu, vyjasnit zakázku rodičů i OSPOD a jasně vymežit způsob a rozsah sdílení informací. V této dohodě je také doporučeno vymežit osobu case managera.

Příklad takové dohody uvádíme níže jako Přílohu č. 1.

Příloha: Vzor Troj(více)stranné dohody o spolupráci

Troj(více)stranná dohoda o spolupráci – rodina, OSPOD a poskytovatel služby SR

Všechny tři strany budou usilovat o snížení míry ohrožení dítěte v rodině a změnu v níže uvedených oblastech spolupráce (vyberou se jen relevantní oblasti – přidat, zaškrtnout nebo vymazat řádek).

14

Oblasti spolupráce

Péče o dítě v oblasti:	Kdo zajišťuje	Popis – kdo a jaký způsobem zajistí
Výživa	×	Sociální služba zajistí ze své potravinové banky potraviny pro rodinu. Matka přijde každý čtvrtek pro zásobu potravin.
Oblečení a hygiena		
Péče o fyzické zdraví		
Péče o psychické zdraví	×	Rodiče budou navštěvovat rodičovskou skupinu v rámci služby SAS, dítě bude navštěvovat NZDM, kde může s pracovníky hovořit o svém životě a potížích.
Péče o rozvoj osobnosti dítěte a jeho vzdělávání	×	NZDM zajistí 1x týdně doučování matematiky dobrovolníkem. Dítě bude na doučování docházet. Pracovník NZDM bude s dítětem vyhodnocovat jeho pokrok.
Dohled		

Péče o dítě v oblasti:	Kdo zajišťuje	Popis – kdo a jaký způsobem zajistí
VVýchova		
Ekonomická situace rodiny v oblasti:		
Zajištění zaměstnání		
Hospodaření – rodinný rozpočet		
Dávky apod.		
Zadluženost, exekuce		
Udržitelnost bydlení		
Péče o domácnost v oblasti:		
Hygienické návyky		
Špatné podmínky bydlení		
Jiné oblasti:		
Komunikace uvnitř rodiny		
Komunikace s vnějšími subjekty		
Problematika závislosti		
Partnerské vztahy		
Rodinné vztahy		
Problematika domácího násilí		

Sdílení informací

Aktér:	Co může sdělovat:
NZDM	Docházka na doučování
SAS	Docházka na rodičovskou skupinu
OSPOD	

Určení case managera

Case managerem je.... z organizace/subjektu....

Termín/y setkání průběžného hodnocení spolupráce:

1. setkání:

2. setkání:

3. setkání:

...

Setkání svolává... (jméno) z organizace/subjektu...

Podpisem se vyslovuje souhlas s uzavřenou dohodou:

Pozice	Jméno	Podpis
rodiče		
rodiče		
Dítě		
NZDM		
OSPOD		
...		

Místo: Datum:

17

Vzor příkladu dobré praxe

Příklad dobré praxe (DP) má obsahovat:

- Časový rámec – kdy a jak dlouho byla dobrá praxe realizována?
- Místo / pokrytí – lokalita, kde byla DP použita
- Úvod do problému/nepříznivé situace – co problém způsobilo/vyvolalo/jak vznikl? Nutná je stručnost.
- Zúčastněné subjekty/aktéři – Kdo se kromě klienta zapojil do řešení?
- Použité metody – jaké metody a nástroje byly pro řešení použity? Jaké konkrétní intervence jste učinili?
- Validace a dopad – Jaký měli použité intervence dopad? Potvrzuje tento dopad i klient?

- Inovace a klíčové faktory úspěchu – Použili jste nějaké nové/innovativní metody/intervence?
- Podmínky – S čím jste se jako pomáhající profesionálové potýkali? Co vám stěžovalo řešení klientovi situace?

Konkrétní příklad DP:

Narativní styl:

Pavle je 16 let. Žije v Plzni v městském obvodu Slovany v lokalitě zvané Petrohrad. Ta někdy bývá označovaná jako sociálně vyloučená s vysokou mírou latentní (skryté) kriminality. Mnoho rodin zde žije v nouzi nebo nejsou úplné. I Pavla pochází z neúplné rodiny, žije s matkou, ale často ji hlídá babička. Do NZDM začala docházet, když jí bylo 13 let. Zhruba od 14 let, na konci osmé a začátku 9. třídy Pavla začala uvažovat o volbě dalšího povolání. S tím ji pracovníci standardně provázeli, hledali společně možné školy, rozpoznávali společně Pavliny profesní preference. V polovině 9 třídy (Pavle bylo 15 let) problémem – hospitalizovali ve FN Plzeň s toxickou psychózou. Předcházelo tomu podivné chování Pavly v NZDM, hovořila o tom, že jí někdo sleduje a že jí učitelka někam hlásí.

Pavla začala po propuštění docházet do NZDM znovu. Pracovníci po domluvě s Pavlou kontaktovali rodinu a domluvili se na podpoře a spolupráci s Pavlou. Zjistili, že kvůli hospitalizaci byla rodina pod dohledem OSPOD. Po domluvě s Pavlou a rodiči navrhli pracovníci NZDM OSPODu uspořádat případovou konferenci. Zároveň na doporučení nemocnice začala Pavla spolupracovat s adiktologickou ambulancí pro děti a mladé lidi. Pracovnice OSPOD svolala případovou konferenci s účastí Pavly, rodičů, pracovníka NZDM a pracovníka adiktologické ambulance. Zde byla sestavena vícestranná dohoda o řešení Pavliny situace. Case managerem se stala pracovnice OSPOD. NZDM v jejím případě hrálo roli bezpečného psychosociálního prostoru, kde může otevřeně mluvit o svých obtížích a pracovníci jí dále pomáhali s výběrem školy – dalšího vzdělávání. Pavla nakonec nastoupila na zvolený učební obor. Hovoří o tom, že jí podpora NZDM pomohla rozhodnout se a po hospitalizaci vrátit “zpět do normálního života”.

Strukturovaný příklad DP:

Klient:

Pavla, 16 let

Bydliště:

Plzeň-Slovany, lokalita Petrohrad

Rodinné zázemí:

neúplná rodina, často ji hlídá babička

19

Podmínky v lokalitě:

Lokalita Petrohrad bývá označovaná jako sociálně vyloučená s vysokou mírou latentní (skryté) kriminality.

Zakázka klientky:

Volba střední školy, řešení životní krize – hospitalizace s toxickou psychózou

Zapojené subjekty/aktéři:

NZDM, adiktologická ambulance, rodina

Intervence NZDM:

- rozpoznávání profesních preferencí klientky

- mapování středních škol a SOU
- krizová intervence
- poskytnutí bezpečného psychosociálního prostoru v životní krizi
- iniciace případové konference, součást plánu podpory, case managementu
- zapojení do vícestranné dohody
- spolupráce s rodinou, adiktologickou ambulancí a OSPOD

Dopad, hodnocení

- Pavla nastoupila na zvolený učební obor
- Pavla sama uvádí, že jí NZDM pomohlo vrátit se “zpět do normálního života”

Uvedené varianty spolupráce nejsou úplným výčtem možností. OSPOD může klienta, klientku do služby NZDM přeposlat, nebo doprovodit. Pracovníci a pracovnice NZDM mohou například zorganizovat případové setkání (ne případovou konferenci), kam pozvou zástupce OSPOD a dalších zainteresovaných stran, zde rovněž doporučujeme profesionální vedení facilitátorem/kou.

Téma spolupráce OSPOD a NZDM a SAS bylo tématem projektů podpořených Evropským sociálním fondem členské organizace ČAS Ratolest Brno. Jako inspiraci doporučujeme publikaci

<https://www.ratolest.cz/wp-content/uploads/Methodika-Multidisciplinari-praxe-pro-ohrozene-deti.pdf>

a také materiál „Analýza současného stavu spolupráce SAS – NZDM – OSPOD v Brně pohledem OSPOD“

<https://www.ratolest.cz/stazeni/nase-publikace/>

Další publikace, kterou doporučujeme všem pracovnícím a pracovníkům s dětmi a mládeží je Vyhodnocování rizik od mezinárodní organizace LUMOS

https://lumos.contentfiles.net/media/assets/file/Vyhodnocovani_rizik_publikace.pdf

Autoři: Jakub Havlíček a kol.

Odborná garantka projektu: Martina Zikmundová

dostupné online:

→ www.streetwork.cz

česká asociace **streetwork.cz**

25 let na ulici

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Tento doporučený postup vznikl v rámci projektu Společně a odborně v Praze, reg. č. CZ.03. 2. 63/0.0/0.0/19_099/0015187, který je spolufinancován Evropskou unií